

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15/-
CELOLETNO DIN 60/- ZA
INOZEMSTVO JE DODATI
POŠTNINO / OGŁASI PO
CENIKV / POSAMEZNA
ŠTEVILKA PO DIN 1
RAČUN POŠT. HRANILNICE 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA
V VČITELJSKI TISKARNI
ROKOPIŠI SE NE VRA
ČAJO / ANONIMNI DO
PIŠI SE NE PRIOBČV
TEJO / POŠTNINA PLA
CANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 2906

Klic nacionalizma.

Pošteni Jugoslovenci, ki so se ob novem letu razveselili desetletnice naše državne svobode in so zaman čakali, da bi se nanjo spomnili tudi voditelji države, so preživljali zadnje tedne težke čase ponižanja in sramote, ki smo jih doživeli po dogodku dne 20. junija v narodni skupščini. Prva žrtev bratske moritve je bil naš Vidov dan, ki je izzvenel na prazno in celo v disonanci, kakor da so mrtvi junaki krivi tega, kar počenjajo ničvredni nasledniki starih političnih strank. — Druga žrtev je bil vsesokolski zlet v Skopju, ki je bil odpovedan, kakor da je Skopje krivo, če se pobijajo nenacionalno čuteči poslanci v narodni skupščini. Idealisti, ki so sanjali, da se bo ob desetletnici vršilo slovesno kronanje na Kosovem polju, so bili razočarani. — Mesto državnih slavnosti imamo državne pogrebe, namesto kulturnih razstav imamo nekulturne Glavnice, namesto vzkljiko radosti imamo vzdihne bolesi in atentate. Namesto polnih žitnic imamo glad, namesto dobrega gospodarstva prazne blagajne in dočvaje (če nam še kdo kaj posodi!), namesto prometa zarjavele staro železje po kolodvorih — razbite vagonne in polomljene lokomotive. Namesto veselega dela in ustvarjanja — imamo brezposelnost in iseklevanje — namesto zadovoljstva delavstva imamo trpeče in stradajoče mase, namesto sreče in veselja — žalost in obup. Vse to so nam poskrbeli naši politiki tekem desetih let. Kakor pijavke so se vsešali v mlado telo komaj porojene Jugoslavije in je ne izpuste.

Kdo je kriv? Krivi so vsi. Ljudstvo to dobro čuti, zato postaja apatično za politične prepire. Lačno in željno kruha in pravice čaka vse prebivalstvo Jugoslavije na nekaj novega, boljšega, rešilnega. Vse to, kar se godi sedaj, je žalosten dokaz, da po tej poti ne pridemo naprej. Kanonada, ki smo jo zadnje tedne poslušali v Sloveniji, je pokazala, kako so se gospodje poslanci ustrašili ljudstva, da jih ne bi obsodilo. Zato so klerikalci naenkrat naredili dr. Korošca za narodnega mučenika, češ, da je »Jutro« prineslo o njem nedostojno karikaturu, s čimer je bil baje žaljen ves slovenski narod! Ubogi narod! Res si postal karikatura. Ali nisi nič — užajen?

Kdo bi se ne spomnil pri tem na slajne karikature Gulbasonove v »Simplicissimu«, kjer je bil naškan nad blaženo Bavarsko sam nebeški oče kot domači papa, s pipo v ustih, v spalnem plašču in z dobrovoljnim nasmehom na obrazu, pa niso bila razžaljena vsa nebesa in strela ni treščila v ves bavarski narod. In sam svetil oče bi bil že mnogokrat karikiran, pa ni izdal zato prokletstva na vse slikarje. In kronane glave, ministri, državniki, pesniki, pisatelji, filozofi, učenci — vsi so doživeli kaj takega — pa se kulturni svet ni škandaliziral. Srbski in hrvatski listi prinašajo vsak dan karikature — pa se proti njim še ni dvignil ne srbski, ne hrvatski narod. Baja in Stipa in Pribac in Anton in vsi so bili že nešteto krat podani v malo zavidljivih podobah — kar katoliški časnikarji prav dobro vedo — pa so vendar hinavsko zavijali oči — kakor da še nikoli ni bil noben politik karikiran.

Klerikalizem je zalega predvojne dobe, ki je leta 1914. obrnila svoj sad. Bil je gnusen tako, da so se ga sramovali lastni ljudje in nihče ni mislil, da bo še kdaj kak pošten človek stopil na pot — toda zalega se je pregloboko zarila v ubogo slovensko zemljo in s krvjo pognojena njiva je bujno pognala nov plevel, ki je zamoril svetlo cvetje našega osvobođenja. Dolgo niso mogli njezovi predstavitelji najti pravih zveznikov, dokler jih niso našli v cincarih — radikalih, ki so v njih našli

svoje rodne brate, različne po veri, a enake po bistvu in naturi.

Da smo ostali Slovenci takšni, kakršne nas je rodilo osvobođenje, ko smo se s trpljenjem izvijali iz krempljev dveh hijen — klerikalizma in avstrijskanstva — bi bili mogli res biti vez med Srbi in Hrvati, ki se še niso mogli ozdraviti zgodovinskih ran preteklosti. Danes — po žalostnih dokazih zadnjih let — te vloge nismo zmožni — kajti le nacionalna misel bi bila nas posvetila za vodilno vlogo. Zato pa ni čast — je le sramota, če stopa zdaj radikalni klerikalni privesek kot vodilna in združevalna sila v ospredje države, in idiotstvo, ki je doseglo zadnje tedne višek v klerikalnih listih, v raznih izjavah, pozivih itd., je samo dokaz, iz katerega se vidi vsa prisiljenost klerikalnega ogorčenja, ki je imelo namena zagrniti krvave pege na klopih narodne skupščine. Zato so spekulirali ti »predstavitelji« slovenskega naroda pred vsem na ženske in na ono nevedno maso, ki pravzaprav niti ne ve, kaj je karikatura. Klerikalci so nas zopet osmešili pred svetom in je le žalostno, da so se k temu pridružili tudi možje, ki hočejo kaj veljati, ker so s tem le dokazali, da smo res takšni, kakršne nas smatra svet, ki nas gleda v klerikalni luči in stavi nas celo pod Tirolec. Ob času, ko je bilo treba z združenimi močmi reševati čast države in parlamenta, so šli gospodje reševati svojo lastno čast, dobro se zavedajoč svoje krivde, ker bi sicer tega ne bili potrebovali. V svoji zmedenosti so šli v Zalec proslavljati kar tri jubileje obenem, da so s tem dokazali, kako malo razlikujejo 900-letnico nemške škofije od 60-letnice narodnega tabora in 10-letnice jugoslovenske države, iz česar se jasno vidi, da je imel biti jubilej lavantinske škofije glavni boben za ženstvo. Žalski tabor privesek in Jugoslavija napis za one, ki vidijo srečo te države v klerikalni vladi.

Vse to je bilo torej zelo smešno, ko bi ne bilo obenem tudi žalostno in neumno, da je to mnogo večja sramota za naš narod, kakor »Jutrove« karikature, ki bi bilo — mnogrede povedano — boljše, ko bi bile vzete iz hrvatskih ali srbskih listov, ker bi bile — duhovitoše in bi bilo »ogorčenje« doma manj umestno oziroma opravičeno.

V tej kanonadi pa je tudi nasprotna stranka streljala kar na slepo in ni bila na višku. Tako smo ob desetletnici famozne Resnice in »Novice« doživeli, da se je »Jutro« zavzemalo za Susteršiča in Lampeta, kar je dokaz, da je pozabilo na program iz leta 1918. Videlo se je, da je kanonirjem pošla municija, ker so morali streljati s Susteršičevo brošuro. To je žalosten dokaz nedoslednosti in mi enkrat za vselej prepovedmo, da bi se naša nacionalna ideja branila s spokornimi izpovedmi slovenskih Efiatlov. Vemo, da so slovenski klerikalci isti, kar so bili leta 1914. in še toliko slabši, ker so napravili naš nacionalni državni že neizmerno škodo, a zato ni treba klicati smrtnih senc, ker je proti njim dovolj živih dokazov. Zgodovina bo zapisala njim vsem enako obsodbo. Ravno tako neokusno je učiti katoliške teologije njihovih dolžnosti, češ, da bi bili morali devati umirajoče poslance v sveto olje, kakor da je to za demokrate najvažnejša zadeva.

Tako je šla vsa velika kanonada enega meseca preko slovenskih glav in sre — vprašanje je samo, ali sta pridobila »Jutro« in »Slovenec« pri tem kaj več naročnikov — saj se je videlo, da gre le za to — na naša polja pa so padali le prazni izstreliki. Se najboljši dovtip pri tem je bil, da je šef nekega urada prepovedal uradnikom zjutraj pri prihodu pozdravljati z »dobro jutro«, na kar je eden iz njih pozdravil: »Dober Slo-

venec«. Ali se bo to stalno upeljalo, še ni znano.

Nas torej ta »domači špetir«, ki se je izpreminjal že v pravi »babji prepir« z vsemi smešnostmi in neumnostmi malo zanima — bil je primeren za pasje dni in je odgovarjal neznosni vročini zadnjih tednov — zanima pa nas ozadije in posledice. Naša nacionalna stvar je utrpela veliko škodo in treba je premišljati, kako bi se dala popraviti. Pred 10. leti bi bil narod te vrste politikarje linčal, danes so ga zapejali tako, da jim sledi na poti, kamor jih vodi njih strankarska strast — ki je oni v svoji zaslepljenosti ne vidijo — ki pa ji moramo pogledati nacionalisti jasno v obraz.

Iz vsega se vidi, kako more samo nacionalna ideja premostiti vsa nasprotja in da vse zlo izhaja iz starih grehov, ki jim more biti edini lek — jugoslovenski nacionalizem. Z neverjetno predrznostjo piše »Slovenec« o »ravnih poti«, ki jo je hodila SLS od osvobođenja. Ta pot je znana prav tako kakor Radičeva in kupi sramote leže na nji. A to ne opravičuje »jugoslovenstva na odpoved«, ki ga uganjajo druge stranke in žalostno je, da je KDK pobrala ostanke zapuščenega klerikalnega programa, grabila v obupu po avtonomiji, hlinila versko goročenost in zahtevala revizijo ustave. Vsaka ustava, če se prav izvaja, je boljša, nego ustava, ki se ne izvaja, in Jugoslavija bi bila srečnejša, če bi živeli in delali po ustavi, nego da živimo in delamo brez nje in proti nji.

Vse te dogodke ob desetletnici bo naš narod drago plačal — in naša dolžnost je, da kličemo na krov vse bojevnike iz leta 1918.: dvignite se in pogledjte, kaj se godi v naši državi. Pomislite, kdo je danes v ospredju našega javnega življenja, kdo je predsednik oblasne skupščine, kdo je šef prosvete, kdo so ti, ki za plačo narodnih žuljev vodijo državo v propast.

Že smo v drugi polovici jubilejnega leta in nikjer ni skupnega narodnega programa — niti ga ne more biti, dokler se ne konča strašna igra, ki se imenuje — jugoslovenski parlamentarizem. Še bodo pokale

JANEZ:

Kriza države?

Usodni dogodki, ki so se pripravljali že davno prej — a izprožili 20. junija z gnusnim činom Puniše Radičja, groze uničiti to, kar je ustvarila kri stotisočev; muke, užajenost in vladoželost poedinih političnih motogcev, v katere nezreli narod gleda in veruje kot v malike, pa naj store še tako gorostasne buđaosti, pritirale so iz raznih vladnih, gospodarskih in drugih kriz do državne krize.

Mi smo že davno, pred leti ugotovili in javno pribili, da je naš parlamentarizem gnih, da je rak rana na telesu mlade države, ker vodijo naše stranke starokopitni separatisti — vzrasli eni v predvojni avstro-madžarski ali klerikalni mentaliteti, ali pa v ozkosrčnem velikosrbskem bizantinskem šovinizmu. Mi ugotavljamo danes ponovno, da smo svarili srbijsanske politike, naj prestopajo s hegemonističnimi metodami, ki izzivajo plemenski šovinizem na drugi strani — mi smo obsodili delo zadnjih vlad in stali vedno v prvih vrstah nelizprosne borbe proti korupciji, nemoderni okornosti in nesposobni upravi, za pravo ravnopravnost in edinstvo, mi smo kvalificirali zločin v takozvani narodni skupščini za veleizdajo, mi smo zahtevali odstop vlade in razpust parlamenta, ki je postal sebe nevreden in se tu strinjal s stališčem KDK — mi smatramo današnjo vladu za absolutno neprimerno v teh težkih časih — toda prav tako obsojamo borbo KDK — ako hoče ista prekoračiti meje borbe za ravnopravnost — in ako misli kreniti v smer k nekaki

puške in revolverji, dokler ne pride spoznanje, da je vse to pokora za izdajstvo nad nacionalnimi ideali, nad narodnimi svetinjami, posvečenimi s krvjo junakov in mučnikov, in nad idejo svobode, ki jo je narod sprejel v znamenju bratstva in edinstva.

Čas je, da se oglasijo nacionalni borci v imenu milijonov mrtvih in živih in zakličejo partizanom: Dovolj nam je vaše ostudne igre — prenehajte s svojim satanskim delom — izginite s pozorišča, da bo narod mogel v bratstvu in edinstvi slaviti svoj jubilej, da se zamislimo vase in prevdarimo, kje ti bili in kaj bi bili, da niste na naš račun in na škodo države uganjali svojega strankarskega slavočepja in osebne dobičkalnosti. Vkljub vsem vašim preprirom ali prav vsled njih ni rešeno niti eno važno vprašanje, ki nas tožijo dan na dan od vseh strani, ki nam pretijo z izgubo v nacionalnem in gospodarskem pogledu, ki nam manjšajo ugled v svetu in povzročajo nesrečo, siromaštvo in brezposelnost v najširših plasteh naroda, med kmetskimi, delavskimi in uradničkim stanom, ki ne more za to, da že deset let rešujete »državo«, nje pa, ki so temelj države, uničujete in tirate v glad in obup. Dajte ljudem kruha in dela, dajte jim pravice in zakone, dajte državi red in miru, dajte ji prosvete in napredka, da bo vsem skupna mati in domovina. To je ideal nacionalizma. V tem idealu izginjajo vsi vaši maženkostni spori, ki stanejo mnogo časa in denarja in ne prinese nikomur uspeha (razven vam, seveda!), kot pravda za oslovsko senco, ki se zdi važna prepričjem, ki pa ne nosi ne časti ne dobička celokupnemu narodu — in to je glavno.

Kje ste, Jugoslovenci iz leta 1914. in iz leta 1918., da rešimo domovino pred — »reševalci domovine«!? Ali ne čutite, da jo razbijajo namesto gradiljo, da jo uničujejo namesto množijo, da jo ponižujejo namesto slaviho?!

Skraini čas je, da se iztreznimo in očistimo, da bomo mogli v pravem duhu in resnici slaviti svoj praznik svobode.

I. B.

Vsem naročnikom.

Današnji številki prilagamo položnice, iz katerih vsak naročnik razvidi, za koliko je še na dolgu na naročnini. Prosimo vse naročnike, naj poravnajo kolikor je še zaostalega radi točnega vodstva naših računov.

Uprava.

ARTHUR MAHRAUN, Berlin:

Zavezništvo z Mussolinijem.

Objavljam članek Velikega mojstra »Jungdeutschen Ordna« gosp. Arthurja Mahrauna, iz katerega si lahko ustvari naša javnost jasno sodbu, kaj in kako misli o nas reprezentant nemške mladine. Gospod Mahraun govori kot Veliki mojster »Jungdeutschen Ordna« v imenu 100.000 organiziranih članov, ki predstavljajo danes cvet nemške mladine, ki bo brez dvoma tekem par let igrala na nemški politični pozornici še zelo važno vlogo. Kritično sodbu o tem članku prepuščamo čitateljem, kakor tudi izvajanje konsekvenc iz nje.

V istem času, ko je bil publiciran ta članek pa je presenetil jugoslovensko javnost brezglavi napad Marinkovičeve »Pravde« proti dunajskim svečanostim, ki je zapustil v Berlinu najtežje posledice. Naše nesrečne diplomate je ljubi Bog v resnici udaril s slepoto. Ni dovolj, da štejemo med naše sovražnike Italijane, Madžare, Albance, Makedonstvujušče, v Beogradu hočejo s silo pritirati v to pisano družbo še Nemce. Beseda očitne tega početja je tako jedka, da je ne maramo napisati in da končujemo le z vprašanjem: »Kam jadramo?«

Drežce Verbič.

Poslednje čase ustvarja o nemško-nacionalni krogi vedno bolj razpoloženje za zavezništvo z Italijo. Z ozirom na te naraščajoče poizkusne priprave za skupno pot med Italijo in Nemčijo se mi zdi potrebno to eventualnost do dobra preценiti. Vnaprej že priznavam, da je Benito Mussolini brez dvoma velika osebnost. Gotovo je dalje, da je mnogo v velikih mladih nacionalnih pokreth pri vseh zapadnih narodih zelo sorodno z miselnim svetom po Mussoliniju ustvarjenem fašistovskem gibanju. Tudi ni dalje moči zanikati, da je bil postal Mussolini z močjo njegove osebnosti rešitelj domovine, ki se je vedno bolj pogrezala v nemogoče zapletaje. Te njegove zasluge in predvsem njegovo železno odločnost, s katero je pograbil po krmilu zibajoče se italijanske državne ladje, so v prvi vrsti vzrok velikih simpatij, ki jih uživa. Razumljivo je, da so te simpatije posebnost tam jake, kjer vidijo rešitev obstoječe državne krize edino le in zgolj v upostavitvi diktature.

Toda notranje prilike države so podrejene izpremembam. Zbog tega ne smejo postati temelj za zunanje-politične akcije. Temelj za izbor zveznikov more biti samo v trezni presoji koristi in škode, ki nastane zavoljo zavezništva za oba kontrahenta.

Ogledimo si tedaj z največjo treznostjo opasnosti in slabe strani, ki jih prinaša zavezništvo z Italijo. Osebnosti, ki so se eksponirale za to zavezništvo so doslej vedno opozarjale na eno potrebno žrtev. In ta žrtev je Južna Tirolska. Marsikateri nacionalni politik je že šel tako daleč, da je predstavil to kot neobhodno potrebno žrtev, ki bo onemogočila še večje. Tem nasproti bodi ugotovljeno, da je pri 200.000 Južnih Tirolcih govora o Nemcih, ki ne žele samo združiti se z nemško severno

L. Mikuš
Mestni trg šte. 15.
TVORNICA DEŽNIKOV.
Zaloga sprehajalnih palic.

5 UR DELA MANJ

če se ravnate po novi metodi, katero Vam priporoča Schicht

ŽENSKA HVALA

raztopljena v vodi odpravljaja nesnago preko noči, drugo jutro pa se vzame za izkuhanje perila

SCHICHTOVO TERPENTIN MILO

Tirolsko, temveč istočasno v zveštobi verujejo enako kakor vsi Nemci v Avstriji in Tirolski v Nemčiji.

Poieg tega pa kar ni mogoče še dovelj poudariti, da bi nemško-italijansko zavezništvo zahtevalo poleg žrtvovanja Južnoitalijskih Nemcev še vse večje in težje žrtve.

Zveza z Italijo bi razbila nemško-jugoslovensko prijateljstvo, ki se izkazuje vedno bolj brez velikih gest, kot nadvse naravna zveza. Da še več! Prijateljstvo Jugoslavije bi se izpremenilo v sovraštvo proti Nemčiji, ker je Italija najopasnejši sovražnik Jugoslavije. **Jugoslavija mora zbog tega oceniti slehernega kot sovražnika, ki se približa Italiji.** V Jugoslaviji pa biva več nego dvakrat toliko Nemcev, kakor v Južni Tirolski. Ti Nemci so dobri jugoslovenski državljani in to le radi tega, ker dovoljuje jugoslovenski narod tem Nemcem pravo do najširšega nemstva in v tem oziru več dopušča, kakor marsikatera druga država.

Nadalje je treba pravilno presoditi narodno moč jugoslovenske države. V Nemčiji jo le vse premalo poznamo, da so bili najboljši in najhrabrejši balkanski narod. Saj jih čisto označujejo kot balkanske Pruse. Radi tega tudi ni bil nikak slučaj, da so prizadejali Srbi armadam habsburške monarhije težke poraze in da so mogli biti pregaženi šele z nemško pomočjo. Nemški element igra v vojski posebno ulogo in bo v slučaju spopada z Italijo brez dvoma postavil celega moča. V slučaju takega spopada in tudi iz čisto vojaškega stališča ni prav nič gotovo na katero stran se bo nagnila zmaga. **Eno pa je, da še sedaj povsem gotovo in to je, da bo propadel italijanski napad na jugoslovensko severo-zapadno mejo po neizmernih izgubah.** Brez dvoma ima Nemčija gotove interese na čuvanju jugoslovenske države proti italijanskim nasilstvom. Ti interesi so že dovolj utemeljeni samo z usodo skoro 600.000 Nemcev v Jugoslaviji. Kulturna svoboda le teh, ki jo uživajo danes v obstoječi

državi, bo v slučaju nastopa italijanskega vpliva takoj odstranjena.

Zajedno z jugoslovenskim vprašanjem leži vzajemno dejstvo, da ne more biti Italija nikdar zadovoljna s priključitvijo Avstrije k Nemčiji.

Kakor hitro bo izvedena združitve, bo neposredno sosedstvo med Jugoslavijo in Nemčijo privedlo neubranljivo k nadaljnjemu poglobljenju prijateljstva med obema zemljama. V slučaju zavezništva z Italijo pa bi morala biti doprinešena s strani nemške države prav gotovo tudi žrtev odpovedi združitve z Avstrijo, četudi še dosedaj ni bila objavljena topogledna želja Italije.

Mussolinijevo stremljenje po pridobitvi ozemlja ni usmerjeno samo na afriška ozemlja, nego hoče prenesti fašistovsko moč preko Brenerja proti severu.

Ze se plete italo-madžarsko prijateljstvo. Taisto se poizkuša s Čehoslovaško. Kakšen namen naj ima ta po Mussoliniju tako trdovratno zasledovani zavezniški sistem, ako ne obkroženje Jugoslavije in izoliranje Avstrije? Med sosedami Nemčije je ni države, ki bi nemstvo tako nasilno zatirala, kakor Italija in Ogrska. Ogrji so praktično izvajali že tedaj v mejah njih ozemlja že za časa, ko je bila Nemčija še zaveznica Habsburške dvojne monarhije. To politiko zatiranja vrše po razpadu dvojne monarhije še s pojačeno silo.

Zveza z Italijo bi zamogla, če so na razpolago druge okolnosti, sedanjí Nemčiji morda koristiti. Žrtev pa, ki bi jo morala Nemčija za to zvezo doprinesiti, pomenja popolno opustitev vseh nemških pozicij na jugovzhodu sedanjih državnih meja. Polet tega bi se še položaj nemstva v Čehoslovaški poslabšal brezdvomno.

Po ocenitvi nevarnosti in slabih straneh italo-nemškega zavezništva hočem preceniti še eventuelne koristi in morebitne prednosti. Gospodarsko ne more Italija nuditi Nemčiji skoro ničesar. Italija je kot kruha siromašna zemlja sama prisiljena svojo industrijo razširjati. S tem pa

postaja naravni konkurent nemške industrije. Na polju avtomobilske industrije je to tekmovalne moči občutiti že prav krepko. Italija nima niti premoga, niti železne rude. Njene dolge morske obale jo stavljajo v odvisnost napram Sredozemskim vlesilam. Še dokaj važnejša pa je poleg te preizkušnje gospodarskih koristi, preizkušnja eventuelnih vojaških prednosti zveze z Italijo.

Nemčija je končno največ izgubila v svetovni vojni, ker se je zvezala z bolno državo, katere vojaška moč ni odgovarjala silam radi tega zavezništva proti Nemčiji ostalih novih nasprotnikov.

Ako poda Nemčija za bodočnost kakemu zavezniku roko, potem si mora biti sigurna, da je vzaemno s tem zaveznikom kos odbiti sleherni sovražni napad ali še boljše ga sploh onemogočiti. Ako pa že ni gotovo, da bi bile italijanske vojaške sile kos novo nastalemu sovražniku — namreč Jugoslaviji, potem je več kakor gotovo, da bi Italiji za zavezništvo z Nemčijo ne preostalo dosti omembe vrednih prednosti. Nemško-italijanska zveza bi uživala kakopodpora Velike Britanije. Je pa jedva verjetno, da bi ta pomoč presegala mejo vojno-mornariških odredb. Saj je potreba Anglijo spustiti v kopno vojno le tedaj, ako prične resno ogroziti njeno morskoro hegemonijo kaka evropska kontinentalna vlesila.

Brez dvoma je, da bi se postavila proti italo-nemškemu zavezništvu Francija.

Pri taki novi pregrupaciji vlesil bi Francija nikdar ne dovolila zopetno upostavitve nemške armade. Prevzela bi raje celo preventirano vojno. Italijanska vojaška moč stoji gotovo daleko pod francosko. Francija bi bila v stanu z delom svoje armade izsiliti odločitev v Italiji že daleko poprej, ko bi se Nemčija zadostno oborožila. Tako zamoremo konstatirati v eventuelni italo-nemški zvezi tudi v vojaškem pogledu samo zgolj škodo. Po prvem porazu bi Italija zavoljo samcohrane zapu-

stila orožno bratstvo in prepustila nadaljnje vodenje vojne nesrečni Nemčiji, ki bi ostala potem sama in zapuščena.

Jaz sem s premislekom naslovil članek z napisom »Zveza z Mussolinijem« namesto »Zveza z Italijo«, ker streme v resnici nemški nacionalistični krogi po zvezi z Italijo le radi Mussolinijeve osebnosti. En sam človek pa ne more biti nikdar potreben garant v enem tako težkih in usodopolnih vprašanju. Mussolini lahko umre in mi ne vemo še nič.

kaj zamore postati nato iz Italije. Eno pa vemo že danes gotovo, da ni na razpolago nikakih trajnih in stvarnih temeljev za oba naroda koristno nemško-italijansko zavezništvo.

Čuvajmo se torej pred čustvenimi sanjarjenji, da bi bila sedanja poljudna nova oprema Itaije gotova zastava v naših, ki bi nas očuvala pred ponovnim vzrokom fantaziranja o do smrti posvečeni Nibeunski zvestobi.

Makedonsko vprašanje.

Makedonski komitet je po padcu Protogerova spet obrnil nase pozornost bolgarske in inostranske javnosti. Razni poboji in izgređi, ki se pojavljajo po vseh krajih Bolgarije, značijo, da se je pričelo resno obravnavanje med Protogerovimi pristaši in privrženci Mihailova. Makedonstvu ušči niso na zunaj nič več tako edini, kot bi se moglo domnevati z ozirom na njihovo nastopanje napram Jugoslaviji. Menda je vendarle enkrat pričelo prevladovati pravo spoznanje, da se makedonski revolucionarni komitet bojuje za prazno stvar, ki v resnici niti ne obstoja.

Makedonci so Jugoslovenci, pa naj si že govorijo ali oni dijalekt, ki cika na srbsčino ali bolgarsčino. Radi tega se Makedonci tudi ne morejo prištevati med narodne manjšine, ki so prišli proti svoji samoodločbi pod jarem drugega naroda. Pleme so jugoslovenskega naroda in nikakor ne narod zase, ker je njih jezik po večini srbski. Pa če bi se tudi posluževali bolgarskega jezika, bi se vendarle ne mogli prištevati k narodni manjšini v jugoslovenski državi, kakor tudi Dalmatincem in Bosancem ne pade v glavo, da bi se kar naenkrat proglasili za narodno manjšino. Makedonci in Bolgari pripadajo k Jugoslovenom, pripadajo k edinstvenemu pleмену in spadajo v

skupno državo. Da se niso zedinili z nami in to niti po desetih letih, so krive razne okolnosti v bolgarski državi, kjer še do sedaj ni propadel Ferdinandov razkrajalni duh, ki je leta in leta zlobno in samoljubno zadrževal naravno zblizanje štirih jugoslovenskih plemen.

Izvršujoči organ tega koburškega zlega duha so pa ravno makedonstvujušči, ki so ubili Stamboljskega, velikega jugoslovenskega propagatorja, izvršili državni prevrat prav v smislu Ferdinandovih in italijanskih idej in tako preprečili zedinjenje celokupnega jugoslovenskega naroda in za delj let onemogočili vsako smotreno zblizanje. Zastopnik tega razdiralnega delovanja je bil Protogerov, ki pa je padel pod obstrukcijo, ki jo vodi Mihailov in ki se hoče menda popolnoma emancipirati od laškega in koburškega vpliva. Kakšen program pa si je postavil Mihailov, se ne da še natančno konstatirati; a toliko se pa vendarle že kaže, da so obstrukcionisti v revolucionarnem komitetu še daleč od ideje, ki bi nas dovedla do splošne narodne konsolidacije in bi pokazala, da je makedonski problem popolnoma prazen, ker nima najmanjše naravne podlage, na kateri bi mogel pred svetom zagovarjati svoje separatistično jugoslovensko stališče.

Italija in kongres narodnih manjšin.

Znana rimska nedeljska revija »Echi e Commenti« je priobčila 5. julija članek F. Paolonija pod naslovom »V Italiji ni manjšin«. Članek je pisan povodom skorajšnje otvoritve mednarodnega kongresa narodnih manjšin v Ženevi in ima namen, da že vnaprej onemogoči narodnim manjšinam nastop pred mednarodnim forumom in da se ne bodo mogle zavzeti za pravice poteptanih narodov. Pisec članka zasmehuje prav po fašistovski metodi že samo idejo kongresa, a prav posebno se obreguje na eventualno možnost, da bodo na kongresu sodelovali predstavniki slovenske in nemške manjšine v Italiji. Že vnaprej zanikuje vsako legitimost eventuelnih predstavnikov teh manjšin in zahteva, da se kongres na noben način ne sme pečati »z notranjimi vprašanji kraljevine Italije«. In Paoloni pravi, »da je že skrajni čas, da se konstatira, da pomeni sodelovanje omenjenih elementov na kongresu narodnih

manjšin, ako se razpravlja o pripadnih kraljevine Italije, naravnost punt; ako pa se govori o pripadnih drugih držav, ki si sami od sebe laste pravico, da predstavljajo pripadnike Italije, je to samo tujinsko vmešavanje v italijanske zadeve, kar se pa na vsak način ne sme trpeti. Drugorodni državljani, ki živijo tostran naših mej, ne predstavljajo nikake narodne manjšine s stališča obstoječega mednarodnega prava. To so samo etniške grupe. Narodne manjšine pa značijo povsem nekaj drugega.

Pisec naštevava narodne manjšine v Čehoslovaški, Poljski, Rumuniji itd. »V Jugoslaviji se nahajajo stedeče manjšine: okrog milijon (!) Albancev, dalje Nemci, Turki (!), Madžari, Muslimani (!), Italijani (!) in makedonski Bolgari (!)«. Paoloni tolmači razliko med »etniškimi skupinami« v Italiji in »narodnimi manjšinami« v Jugoslaviji. Prvo je ustvarila samo teritorialna sistematiza-

LISTEK.

Zapiski.

(Dnevnik jugoslovenskega vojnega ujetnika.)

Pisal Janko K. o. s.

(Dalej.)

Meni je hudo v duši, videti vse to, videti neuspehe entente radi nesoglasja in needinosti. In največje zapreke delajo ravno Rusi, ta narod, ki bi lahko dosegel krasne uspehe, ako bi bil edin in organiziran!

Pojavile so se zopet v časopisih vesti, da pridejo Japonci pomagat v Rusijo in tudi na Francosko. To se bo baje zgodilo spomladi. Samo da bi bila to resnica!

O nemški ofenzivi se ne sliši ničesar!

Pripravljen na vse, tudi na najhujše, živim te dni v neki neprestani nestrpnosti. A ne gre za mene — jaz bi že kje živel, ako se tudi ne vrnem, gre tu za naš narod — ki bo moral še dalje tlačaniti! Neznosno, grozno je vse to!

In životariti, ko bi lahko delal, se pripravljaj, da bi mogel potem živeti in delati...

Upanje, da odidemo od tu, potem zopet vest, da ne odidemo, in zdaj zopet te slabe vesti iz Rusije, to vse strašno deluje na mene.

Ali bomo šli od tu, ali ne bomo šli? To so vprašanja, ki bi jih hotel imeti rešena. In da bi bila enkrat vojna za nas srečno končana...

Castellana, 13. sept. 1917.

Kam si se zamislila, duša, kam hrepeniš srce... Ali še ni vsega dovolj, da te prepiča, da je vse zaman. Kot da bi se trgal de za delom od moje duše, kot bi polagoma umiralo vse...

Ah, ideal svobode mojega naroda, boš li res še za stoletja v bodočnosti ali pa še dalje...

In drugi moj ideal, sreča z mojo Anico, kje je ta? Li ni tudi on daleč, daleč? In da se ne morem vrniti v domovino, bo li Anica tako močna, da pride k meni, da raztrga tudi ona vse vezi, ki jo vežejo na domovino. Danes jo tega niti vprašati ne morem, pozneje bo morda prepozno...

Sploh življenje je nespametno, ali pa kruto. Imeti nad seboj neko oblast, ki te lahko uniči — ubije ali obesi — tudi ako delaš nekaj poštenega, dobrega! To je unikum vsega nesmisla, ki si ga človek more misliti.

Zakaj prezgodaj iskati nekje

srečo, ko si je še ne moreš ustvariti, ko so ti vezane roke...

Ali ni bila ravno preteklost zagrešena? Da, mnogo nepremišljenih korakov, zaradi katerih je treba zdaj trpeti!

Kdo naj nasprotuje in kdo se naj brani, kadar govorita duša in srce!

Castellana, 14. sept. 1917.

Vesti iz Rusije so tako različne, da si nasprotujejo. Ničesar jasnega in gotovega, a izgleda, da Kornilov ne bo dosegel svojega namena. Meni se zdi, da bi bilo dobro za Rusijo, da dobi Kornilov vso moč v roke za čas vojne. Rusiji je treba enega odločnega, pametnega moža, da jo privede iz te zmešnjave na pravo pot. Ali bo Kerenski zmožen tega?

Nemška ofenziva je ustavljena, torej ni bilo tako strašno kot se je govorilo in do Petrograda je še vedno daleč.

Castellana, 17. sept. 1917.

Kornilov ni opravil ničesar, moral se je predati. Proglašena ruska republika — vlada pet mož, njim na čelu Kerenski.

Prejel od Ruskovića pismo; poroča mi, da odide ta teden na Krf in da je mene srbska vlada že zahtevala pri italijanski vladi. Strašno dolgo ne pride rešenje...

Tu je bil general-inspektor. Zahtevali smo razjasnenja radi naše

prošnje. Major mora vprašati na višjo komando. Samo da pride enkrat neko rešenje — to vedno, vedno čakanje je skoraj neznosno.

Tako je treba prositi in se ponujati...

Castellana, 20. sept. 1917.

V Rusiji se je nekako vse pomirilo — republika proglašena brez ustavodajne skupščine, vlada ima v rokah petorica, ki ima veliko težko nalogo, napraviti Rusijo zopet močno in silno. Bode li uspela?

Odgovor Nemčije in Avstrije na papeževu noto je na potu.

Italijanski socialisti tudi ne mirujejo. Poziv na vse socialistične občine, da naj delajo proti vojni. Ti brezdomovinci gotovo ne vedo in ne uvidijo, kaj bi bilo, ako bi zmagali Nemci!

Ruskoviću odgovoril. Morda ga najde moje pismo še v Sulmoni — in morda on potem kaj doseže!

Castellana, 22. sept. 1917.

Naša stvar se bo menda enkrat rešila, ker zopet smo pisali v Bari in podali nove »izjave«. Madžari so namreč zahtevali, da se premesti nje ali pa drugo grupo, posebno pa še mene in Francesčija kot iredentista. Zadovoljen bom, ako bo to imelo kakšen uspeh. Postopanje italijanske komande v tej naši zadevi

je čudno in strašno malo nam gredo na roko, meni se zdi, da hote ovirajo naše stremljenje.

Tudi naša sedmerica mi ne ugađa, zdi se mi, da nekateri čudno postopajo v tej stvari in tudi napram meni, dovolj je tudi to, da nisem našel v njih ničesar drugega kot tovariše — v prijateljstvu ni niti govora. Meni prav, naučil sem se molčati...

Castellana, 28. sept. 1917.

Čakam dogodkov, ki nočejo priti. Rusi brodiyo naprej v veliki zmešnjavi, o kateri se nihče več ne izpozna. Enkrat Kerenski, ki tava, da sam ne ve kam, potem Kornilov in prišel bo tretji in četrti, ki bo napravil še večjo zmešnjavo, le moža ni, ki bi znal z železno roko napraviti red in pokazati Rusom cilj, vojno do zmage — in po vojni se morejo urediti notranje razmere, to v času, ko ne bo na vratih nevarnega sovražnika.

Angleži zopet malo delajo in imajo nekaj uspehov, dočim se o Italijanih ničesar ne čuje. Sicer pa oni »osvobodujejo«, da zopet spravijo pod jarem! Ironija! In pri tem v resnici večina misli, da v istini osvobodujejo.

Se vedno čakam na osvobojenje iz tega »klostra«, a je vse zaman — jaz ga bom skušal doseči za to ali

cija, ki popolnoma odgovarja zahtevam iz zgodovinskih, geografskih in strateških razlogov. Nasprotno pa so manjšine v Jugoslaviji in ostalih krajih pripadle tem državam vsled netočne in samovoljne ureditve mej. Radi tega je popolnoma nedopustno, če se kdo v imenu neke etniške grupe iz Italije pripusti k temu kongresu. Istotako ima Italija pravico, da smatra za neprijateljski akt vsako zavzemanje za njene ljudi na kongresu manjšin, kjer se udeležujejo nemški in slovenski agitatorji, ki mislijo in hočejo, da govore v imenu italijanskih podanikov.

Kakor se vidi, postaja v Juljski Krajini politika raznarodovanja našega naroda vsak dan hujša, zagriženjša in odločnejša. Vsa zaklinjanja in govoričenja o »prijateljstvu« Italije ne morejo izbrisati tega dejstva. Naše ljudstvo v Italiji je vsak dan hujše in nesramnejše preganjano. Vrh tega pa ga hočejo še tako zadušiti, da ne bo mogel govoriti o krivicah, ki jih mora prenašati, pred Evropo in se na ta način brutalno zakrije resnica o njegovem faktičnem položaju. Do sedaj so se še udeleževali predstavniki našega naroda v Italiji na kongresih narod-

nih manjšin, čeravno niso smeli iz strahu pred preganjanjem, navesti niti stotine onega, kar mora njihov narod pretrpeti pod fašistovsko peto! Toda njihova navzočnost je vendarle že sama od sebe govorila, da naša manjšina v Italiji resnično obstoji. Pa še to ni fašistovskemu režimu po volji in ga bode v oči; radi tega pa hoče, da na vsak način in z vsemi sredstvi prepreči, da bi se slovenski in nemški delegati udeležili kongresa. »Echi e Commenti« so jako avtoritativen list in njegova grožnja je povsem jasna ter znači: le naj se drzne kdo izmed Slovencev v Italiji in se naj udeleži kongresa, in smatrali ga bomo za upornika — kaj se potem z njim zgodi, ve že sam prav dobro... Ako pa gre nekdo, ki ni italijanski podanik, bo Italija smatrala to za drzno in skrajno sovražno dejanje in ji bo to služilo samo za lep in dobrodošel povod, da poveča svoje že itak nezno preganjanje naših rojakov. Italija je politična in nikdar ni v zadregi z izgovori, kadar so drugorodci na programu — v tem slučaju jih obtoži radi veleizdaje in radi »zvez z inozemstvom!« ...

Kronika.

ZOPETNA UVEDBA DVOJEZIČNOSTI V DALMACIJI.

Kot uvod k nettunskim konvencijam so dobile te dni oblasti v Dalmaciji odlok notranjega ministra dr. Marinkovića, v katerem strogo naglašajo, da imajo italijanski optanti na temelju veljavnih dogovorov in konvencij pravico, da se poslužujejo napram oblastim italijanskega jezika.

»Z nettunskim sporazumom se glede člena 9. Rimskega sporazuma boljše precizirajo pravice, ki jih uživajo italijanski optanti na temelju člena VII. rapalskega dogovora in S. Margheritiskih konvencij, ker so bili dotični odloki od naših oblasti različno tolmačeni. V smislu tega odloka so oblasti še pred ratifikacijo nettunskih konvencij dolžne, da sprejemajo od italijanskih optantov vloge, sestavljene v italijanskem jeziku.«

Logična posledica tega ministrskega odloka je bila samo ta, da so dalmatinski renegati, ki so optirali za Italijo, zopet košato povzdignili glave. Odgovor g. Marinkovića na preloži kri, ki je tekla po beograjskih in zagrebških ulicah o priliki protitalijanskih demonstracij, je bil prvi pljusak narodu v obraz, na veselje ne g. Mussolinija, ampak dalmatinskega izmečka.

Ta ministrska naredba je predhodnik zakona o državljanstvu, predhodnik je zakona o zaposlovanju tujih delavcev, ki ga pripravlja ministrstvo »četverne koalicije« in ki je z nacionalnega stališča sam na sebi monstrozno, ker odpira vrata na stečaj invaziji italijanskih delavcev ne samo v Dalmaciji, ampak posebej tudi v Sloveniji.

ono ceno! In Italijane bom že za te dolge mesece proklinjal, ker je njihova krivda, da sem jaz še tu. Ne prestando od marca naprej si prizadevam, da pridem v dezerterški ujetniški tabor, pa še do danes je tu samo ena polovična rešitev! Naj jih vzame zlodej!

Četudi sem že pripravljen na to, da iz domovine ne bom prejemal sploh nobene pošte, me vendar jezi, da zdaj ne prejemam ničesar. Tudi od Anice ne, dasi sem od nje pričakoval največ!

In danes en sklep — danes pokadim zadnje cigarete in ako danes kaj ostane, še jutri, potem konec, ker škoduje mojemu zdravju, to je glaven vzrok — in tudi finance so slabe. Tega sklepa se moram držati!

Castellana, 3./X. 17.

Zanemarjam te svoje zapiske skoraj po cel teden ne zapišem ničesar, ker je malo stvari, ki bi bile vredne, da jih zapišem. Ker tu je vedno isto monotono življenje, in da pišem o tem, se mi ne da! Morda me čakajo lepši dogodki in časi, katere bom mogel zabeležiti.

Včeraj je bil tu inspektor-polkovnik; dobili smo razjasnitve, zakaj nismo bili premeščeni od tu. V Sulmoni ni bilo prostora — in koj, ko bo prostor, bomo šli od tu. Torej vendar lahko upamo, da bomo kmalu rešeni tega življenja tu med azilanti in da bomo en korak bliže svojemu cilju.

Ni čudno, da je ta ministrska, skrajno nesocialna in antidržavna naredba zbudila silno ogorčenje po vsej Dalmaciji. Vse se je strnilo v en tabor in zahteva, da narod ne sme držati križem rok pri taki politiki, ki jo vodi Beograd kljub narodnim interesom in željam in proti Dalmaciji. Doiznost vseh strankarskih in nacionalnih organizacij je zdaj, da z vso silo reagirajo. Ne smejo čakati dneva, da pridejo nettunske konvencije pred skupščino; dalmatinske organizacije hočejo pričeti v velikem stilu novo narodno-obrambno akcijo, ker jim je jasno, da se hoče era popuščenja in invazije pričeti še pred ratifikacijo onih usodnih konvencij.

A mi? Iz Dalmacije pride naredba g. Marinkovića gotovo tudi k nam. Če ne prej, po sprejetju nettunskih konvencij gotovo. Po posredovanju našega italijanskega konzula prejmemo dekret, da se moramo napram italijanskim privandranem, ki bodo poplavalili naše ozemlje, posluževati izključno je italijansčine, da ne bo njihovih ušes žalila naša barbarščina. Italijanski jezik postane v naših šolah obligaten, ker se moramo izkazati, da smo toliko kulturni in toliko vredni, da se vsaj milostno z nami pogovarjajo večki sinevi dvatisočletne kulture. Pripravljamo se resno in z vso hvaležnostjo na ta blaženi trenutek, kakor se resno in z ginljivo hvaležnostjo napram svojim rimskim prijateljem pripravljamo sam g. Marinković in piše imperativno pismo v belo Ljubljano.

Ako pride do amputacije, mislijo nekateri, da bi bilo najbolje, ako bi Slovenija postala papeževa dežela. S tem bi bilo ustrezno na več strani: papežu, ki bi ne imel težav z Mussolinijem in bi imel res svojo lastno državo s sedežem v Ljubljani; našemu mednarodnemu položaju, ker smo po mnenju avtonomistov razdeljeni med štiri države; naši zemljepisni legi, ki tvori stalno nevarnost, da nas vzamejo Nemci ali Italijani; našim vrhim narodnim predstavnikom, ki jim je Rim še vedno bliže nego Beograd (vključ vsemu!), našemu vernemu ljudstvu, ki bi smatralo to za svojo največjo srečo — da ne omenjamo tuškega prometa, narodnega gospodarstva, političnih razmer in obiliga števila novih samostanov, ki so nastali zadnja leta v prelepi zemlji slovenski. Ker želijo Hrvatje biti zase, bomo odrezani od Beograda in v resnici ne kaže drugega. Varstvo sv. očeta nas bo varovalo pred zunanjimi napadi in zagotavljalo nedotakljivost. Večini Slovencev, ki itak volijo klerikalno, se bodo izpolnile goreče želje in slavno ženstvo, ki je glavna opora SLS, bo poskrbelo, da izginejo iz dežele nacionalistični listi. »Najsvečejši narod« bi končno našel svoje pravo mesto pod solncem.

Še vedno važno. Listi so te dni poročali: »Po nalogu državnega pravdnštva v Sremski Mitrovici sta bila te dni aretirana premožna in ugledna Nemca iz Srema, Matija Rosmann in Ivan Blažanin, za Vinikom Drumom pa je bila izdana tirailica. Vsi trije so obtoženi, da so leta

1914. denuncirali devet Srbov iz Gaborceve, ki so bili vsi ustreljeni. Vsi trije so bili že početkom leta 1918. aretirani in toženi omenjenega zločina, a do sodne obravnave ni prišlo. Ko so bili izpuščeni iz zapora, je Drum odšel na Madžarsko, kjer baje še danes živi, ostala dva pa sta ostala v naši državi. Pred kratkim je okrožno sodišče v Mitrovici pregledovalo akte iz leta 1918, in pri tej priliki se je našel tudi akt, ki se nanaša na omenjeno trojico. Na podlagi tega akta je državno pravdnštvo odredilo aretacijo. — To je dokaz, da medvojni grehi še niso zastareli in bi bilo prav, ko bi tudi pri nas državno pravdnštvo dalo pregledati akte in postavilo pred sodišče denuncijante iz leta 1914. Bi vsaj tako ne silili v ospredje in bi ne hodili kot pošteni ljudje med nami. Nič ne de, ako niso vseh postreljali in pobesili, kolikor je bilo denunciranih od pristašev SLS — glavna stvar je, da so hoteli klerikalci spraviti vse jugoslovnsko čuteče ljudi vsaj v ječo, če ne na vislice. Dozdaj še nismo čuli, da bi bilo državno pravdnštvo pregledalo vse akte. Obdolženci in obsojenci molče in čakajo, zato pa oni visoko nosijo glave. Mislino, da bi bila dolžnost Pravice, da obelodani vse slučaje vsaj zida v 10. letu, če doslej ni bilo časa za to. Je še mnogo zanimivega v aktih in arhivih — in če je vsled »politične konstelacije« nemogoče, da bi se kakemu pristašu SLS skrivil las na glavi, bi bilo prav, da se to ne pozabi.

Naročajte „Pobedo“!

NOVI STATUT ORJUNE.

Te dni je izšel v posebni knjižici novi Statut Orjune. Radi nadaljnega delovanja in voditve poslov je potrebno, da ga naroče vsi Mestni odbori. Knjižica stane 5 Din.

Tužni glasi.

ŠKOCIJANSKI PROCES.

Danes se je zaključil po tridnevnem zasedanju proces proti štirim visokošolcem, enemu učitelju in štiri-

ZA POLETJE

naj izgledajo tudi Vaše obleke sveže in kakor nove, zato pustite iste kemično čistiti, barvati, plisirati in likati v tovarni

JOS. REICH, LJUBLJANA
POLJANSKI NASIP 4-6.

Sprejemališče: ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 3
Izvršitev v 24 urah. Postrežba točna. Cene zmerne.

RUDE IN KOVINE

DRUŽBA Z O. Z.

Brzjavni naslov: Rude Telefon interurban: 2727
Poštna hranilnica Ljubljana štev. 14.167

EN GROS:

svinec, cink, cin aluminij, baker, cinkova pločevina, svinčena pločevina, pocinkana železna pločevina (izdelek Cinkarne d.d., Celje) barve, žveplenokisla glina, aluminijev hidrat, bakrena galica, cinkov prah, katran, stare kovine, kovinasti ostanki, rude vseh vrst

rim drugim osebam radi dogodkov v Škocijanu pri Divači. Razsodba je naravnost nečloveška in je vzbudila splošno razburjenje in ogorčenje, celo sam zagovornik, Italijan Zannareo, je odrekal preden je zapustil dvorano pozdrav sodnemu dvoru radi gorostasne rozsodbe.

Sluhatelji trgovske visoke šole v Trstu Gvidon iz Sežane, Ljubomir Čargo in Kanala in Milan Čok iz Lombaria so bili obsojeni vsak na eno leto in 5 mesecev ječe in 1300 lir globe. Učitelj Silvester Grgič, ki je bil že pred letom dni odpuščen iz učiteljske službe, poročen in oče dveh otrok, je bil obsojen na eno leto in 11 mesecev ječe in globo 1400 lir. Zasebni uradnik Anton Čača iz Lombaria na eno leto in dva meseca ječe in 2000 lir globe. Kmetški fantje Cvetko Čergonja iz Herpelj in brata

Alojzij in Fran Cerkvenik iz Brežca pri Divači na eno leto in 2 meseca ječe in 1500 lir globe. Edini visokošolec Kenda, sin znanega fašistovskega šolskega ravnatelja na Krasu, je bil oproščen, češ, da ni bil tedaj več v družbi obtožencev.

Razsodba je tembolj krivična, ker je bila izrečena na podlagi pričevanja Milka Gombača, pravega tipa zaupnikov iz vrst moralnih in tudi telesnih propalic, kakršnih se poslužujeta fašizem in varnostna oblast, da z njimi terorizira vso deželo. Sicer pa je delal »štimgo« za rozsodbo fašistovski list, ki je posvetil procesu v svoji včerajšnji številki poseben članek, ki se glasi v prevodu:

»Glasilo mons. Korošca, Ljubljana

Poravnajte naročnino!

Inserirajte
v „Orjuni“

ANT. KRISPER
LJUBLJANA
MESTNI TRG ŠT. 26
ZALOGA GALANTE-
RIJSKEGA BLAGA
TOVARNA ČEVLJEV

Zapustil nas je naš zvesti drug, član Orjune Rakek,

brat JOSIP KOLAR

in se pridružil ostalim četnikom Orjune, ki jim je v veselju in trpljenju verno stal ob strani.

Večnaja pamjat!

ORJUNA V. Č.

